

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. VI. Reservantur peccata eorum, qui in hoc foro subsunt reservanti,
etiam impuberum, quando reservatio non est pœnalis. Quando est
pœnalis, ab his non incurritur. Sed neque à pubere, qui ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

ex duobus impedimentis sublato, alterum non tolli; argument. cap. Ex tuarum 5. de Auct. & usu pallii. ibi: Dummodo is, ad quem Ecclesia pertinet, id permittat. Ubi Glossa verb. Permutat. Nota, inquit, quod Papa licet alicui det privilegium, non vult tamen, quod utatur eo in praedictum alicuius.

Et clarius leg. 21. ff. de Servit. præd. Urban. Si domus tua edificis meis utramque servitutum deberet, ne alius tolleretur, & ut stillicidium edificiorum meorum recipere deberet, & tibi concessero ius esse, invito me, alius tollere edificia tua: quod ad stillicidium meum atinet, sic statui debet: ut, si alius sublatis edificis tuis, stillicidia mea cadere in ea non possint, ea ratione alius tibi edificare non liceat; si non impediatur stillicidia mea, liceat tibi alius tollere.

80. Et idem, in his iuribus fundatum esset, quod ablata excommunicatione Papali, adhuc maneat excommunicatio Episcopalis; videtur tamen, inquit Navar. in Man. c. 27. n. 261. usu indistinctè interpretatum; sublata esse Episcopalem reservationem & censuram, sublata Papali. Porro consuetudo est optima legum interpres. Hæc igitur in huiusmodi rebus maximè attendenda & sequenda.

Supereff ut explicemus; quorum, & quæ peccata; mortalia, an etiam venialia; certa, an etiam dubia; externa, an etiam interna, soleant aut possint à Prælati reservari. Equidem quod ad personas atinet, quarum peccata communiter reservantur, Dico:

CONCLUSIO VI.

Reservantur peccata eorum, qui in hoc foro sublunt reservanti, etiam impuberum, quando reservatio non est pœnalis. Quando est pœnalis, ab his non incurritur. Sed neque à pubere, qui ignorat invincibiliter prohibitionem Ecclesiæ circa ali-quod delictum, in cuius pœnam imponitur reservatio.

81. Prima pars est committis, cum enim reservatio, ut dictum est, sit limitatio jurisdictionis, non potest concernere nisi eos, qui jurisdictioni illi subiecti sunt, & omnes illos concernit, nisi obstat aliqua specialis prohibitio Prælati superioris.

Ex quo infero secundam partem; videlicet, reservationem non pœnalem concernere peccata impuberum, quia impuberes sublunt jurisdictioni reservantis, & nulla obstat specialis prohibitio. Quod sublunt jurisdictioni reservantis, nemo potest dubitare: specialis autem

prohibitio vel exceptio Prælati superioris, ubi extat? Equidem illa ætas maximè requirit convenientes medicinas; cum sibiipsis impuberes rarò sint sufficientes, tur ergo excusabimus eos à reservatione purè putè medicinali?

An fortè excusantur ab observatione disciplinæ populi Christiani? Cum ergo reservatio juxta Trident. sess. 14. c. 7. pertineat ad Christiani populi disciplinam; quæ ipsi indubiè cum aliis obligantur, etiam cum aliis obligantur peccata sua atrociora & graviora, quibus nonnunquam implicantur, confiteri Summis Sacerdotibus, Episcopis, vel aliis Prælati.

Quidquid in contrarium Quidam doceant apud Dia. part. 2. tract. 1. Miscell. resol. 1. hæc solâ ratione: quia sicut minor ætas in foro exteriori excusat à pœna ordinaria, ita & in animæ iudicio. Quæ ratio nullius momenti est; quia ad summum probat, eos excusari à reservatione pœnali, dum videlicet extraordinariè reservatur. Absolutio alicujus peccati in odium illius, ut fecit Sixtus V. contra malè promotos ad Ordines Bullâ: Sanctum & salutare 91. apud Cherubinum.

Dico, Extraordinariè; quia communiter reservatio refertur ad bonam Ecclesiæ gubernationem; estque lex quædam determinans certis casibus, in quibus, pro meliori remedio applicanda, debet recurri ad Prælatum pro Absolutione. Sive, quod in idem recidit, est disposicio legis de jurisdictione in commune bonum, & non propriè dicta punitio.

Proinde, juxta veriorè sententiam, in universali seu communi reservatione includuntur peccata impuberum; immo & ignorantium reservationem. Veluti in universali irritatione alicujus actus, includuntur actus ignorantium irritationem; quia tota causa legis irritantis, scilicet bonum commune, non minus habetur ex irritatione actus, qui sit cum ignorantia invincibili, quàm qui sit cum scientia huiusmodi legis: quippe non minus repugnat bono communi, si quis inscius consanguinitatis contrahit cum consanguinea, quàm si conscius contrahat: ergo nulla est ratio, quare ille contractus ignorantium non sit irritus.

Consimiliter in præsentì casu; non minus repugnat bono communi peccatum commissum ab ignorante reservationem, quàm commissum cum scientia reservationis; ergo nulla est ratio, quare potiùs unum peccatum sit reservatum; quàm aliud.

Interim in casu particulari si aliqua reservatio fuerit pœnalis; sicut esse potest, eodem modo ignorantia excusabit à reservatione; quo excusat ab irritatione pœnali, & ab aliis pœnis extra censuras. Nam de censuris secundum aliquos DD. est diffinitio: siquidem requirunt præsumptioris specialem modum contumaciæ & obstinentiæ; argum. cap. 48. de Sentent. Excom. Sacro appro-

82. Ratio pro sententia opposita. Diana.

Reservatio non est propriè dicta punitio.

83.

In universali irritatione alicujus actus, includitur actus ignorantium irritationem.

84. Ignorantia excusat à reservatione pœnali, sicut ab irritatione pœnali.

80. Consuetudo habet, ut ablati excommunicatione Papali etiam auferatur Episcopalis.

81. Probatio 1. pars Conclus.

82. Probatur 2. pars.

approbante Concilio prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competenti ad-
c. 26. de Appel. monitione præmissâ promulgare presumat. Et cap. Reprehensibilis 26. de Appell. ibi: *Præsenti Decreto statumus, ut nec Prælatis (nisi canonicâ ad- monitione præmissâ) suspensionis vel excommunica- tionis sententiam proferant in subiectos &c.*

Quàmvis autem hæc jura loquantur de censura ab homine ferenda, eadem tamen est ratio de censura à jure lata (puta, quia censura ordinatur per se primò ad puniendum delictum, sed ad ejus emendationem, sive ad cogendum peculiari modo, ne committatur) nisi quòd in hac non requiratur alia monitio, quàm ipsum jus, quod continuè quasi monet hominem, probè scientem illud jus.

Et propter hanc specialem rationem, DD. communiter existimant, excusare à censura ignorantiam solius censure; etsi id Plurimi negent de ignorantia alterius pœnæ, dummodò adfit notitia præcepti divini vel humani, cujus transgressio tali vel tali pœnâ vindicatur. Sicut enim hæc ignorantia non excusat à culpa; ita nec à pœna, pro illa culpa imposita; quoniam non cessante causâ, non cessat effectus.

Si dixeris: omnis pœna debet esse voluntaria, saltem in sua causa, ad quod requiritur, non solum cognitio ejus, quod est causa, sed etiam quatenus est causa, sive sub ratione cause.

Respondetur; hoc principium neque per se esse notum, neque ullâ ratione sufficienter posse demonstrari. Satis ergo est, quòd homo consentiat in culpam, quæ est causa pœnæ: nam ex vi culpæ ita subjicitur potestati Iudicis, ut possit ab illo puniri iustâ pœnâ, vel juxta leges, si in illis contineatur, vel ejus arbitrio, si huic est commissâ. Quòd verum existimant hi Auctores, sive pœna sit ordinaria, sive extraordinaria & rigorosa, modò non excedat proportionem delicti, etiam cum tali ignorantia commissi.

Nonne frequenter contingit quosdam malefactores pœnis aliquibus affici, quas priùs ignorarunt? Nonne Deus pœnâ æternâ puniit peccatorem, tamen si nunquam ejus scientiam habuerit? Quid si nulla pœna lege sit statuta, putas, quia reus nullam pœnam determinatam scivit, ideo non poterit aliquâ pœna determinatâ plecti?

Dices; talis scivit saltem in genere pœnam esse debitam delicto; ergo censetur consensisse, saltem in pœnam ordinariam, licet non in extraordinariam.

Respondeo; consensisse in omnem proportionatam delicto; non enim est ratio, quare magis in unam, quàm in aliam. Hinc quando ob ignorantiam pœnæ, moraliter ita mutaretur quantitas vel qualitas delicti, ut jam merito censetur pœna excedens modum, & pro-

portionem delicti, libenter admitto, talem ignorantiam excusare ab illa pœna. Verumtamen pœna lege præscripta extra censuras, vel non excedit gravitatem illius delicti, facti cum ignorantia pœnæ; vel dic, non semper pœnam lege præscriptam, ita geometricè esse committendam delicto, ut si hoc aliquantum levius fiat ex ignorantia vel alia causa, pœna quoque legis minuenda sit; quippe quod parùm est in moralibus, pro nihilo reputatur. Secus quando excessus esset gravis.

Qualis utique excessus non reperitur inter peccatum reservatum, commissum cum ignorantia solius reservationis pœnalis, & ipsam pœnam reservationis, ut propterea hæc ignorantia debeat ab illa pœna excusare, dummodò peccans sciverit prohibitionem Ecclesiæ circa illud delictum; in cujus pœnam imposita fuit reservatio; v. g. in exemplo supra posito, scivit specialem prohibitionem Sixti V. ignoravit reservationem, dico; probabilius est malè promotum incurrisse reservationem.

Quid si etiam ignoraverit ipsam prohibitionem? Sanchez lib. 9. de Matr. disp. 35. n. 18. existimat non incurrisse, estò sciverit peccare.

Nec obstat, inquit ille, si objicias, per reservationem tolli jurisdictionem absolventi, & ita ignorantiam non efficere, ut Absolutio illa sit valida; sicuti si bonâ fide quis simpliciter Sacerdoti fateretur. Dicendum enim est; aliud esse in reservatione simpliciter factâ, quæ ad bonam Ecclesiæ gubernationem refertur, ut graviora delicta Superioribus referrentur: aliud verò de reservatione præcepta in lege, quæ est pœna & accessoria, atque adeò sequitur naturam principalis & pœnæ.

Sicut in simili, agens de legis promulgatione, distinguit Glossa in præmio Clementinarum verbo *De cetero*, vers. *Hac vera nisi dicas*: ubi ait, aliud esse in privilegio simpliciter dato, & aliud in privilegio in lege concessio, debet enim naturam legis, tamquam ipsi accessorium, imitari. Hucusque Sanchez.

Cùm ergo ignorantia invincibilis legis humanæ excuset à culpa, consequenter videtur etiam excusare à pœna, imposita pro illa culpa; argum. cap. 2. de Constit. *Rem qua culpa caret, in damnum vocari non convenit*. Et cap. 60. de Appell. *Cùm cessante causâ, cesset effectus*.

Porro cessare causam, id est, culpam, colligitur ex cap. 2. de Constit. in 6. *Ve animarum periculis obvietur, sententis, per statuta quorumcumque Ordinariorum prolatis, ligari volumus ignorantes, dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit aut supina*. Et quàmvis aliqui per Ordinarios, ibi intelligant solos Episcopos, equidem eadem ratio militat in statutis & sententiis

A censura excusat ignorantia solius censure.

85. Objectio.

Solvitur.

86. Objectio.

Solvitur.

rentis Pontificiis, videlicet: *Ut animarum periculis obviatur.* Immo (inquit Sanchez supra n. 11.) major est ratio: facilius enim jus Pontificium commune ignoratur.

cap. 1. de Cons. in 6.
89. In foro externo ignorantia juris communis præsumitur vincibilis, adeoque non excusatur in eodem foro, juxta Reg. 13. de Reg. juris in 6. Ignorantia facti, non iuris excusatur, quia nimirum ignorantia juris ordinariè est vincibilis, aut saltem talis præsumitur.

Et ita intelligo Doctorem Subtilem, quando 4. dist. 13. q. 2. n. 16. ait: Ignorantia iuris non excusatur, quia tenetur ille, qui se exponit ad tantum actum (putà, consecrationem Eucharistiæ) sine iura, secundùm quæ potest exercere tantum & talem actum, & ideo talis ignorantia iuris non excusatur, sed forè magis aggravatur.

Quidquid sit de hoc, sufficit nobis, quod eadem ratio militet in sententiis & statutis Pontificiis, quæ militat in sententiis & statutis Episcoporum, ut eadem ignorantia, scilicet invincibilis, excuset à culpa, & consequenter à pœna.

80. Sed dicet aliquis; in casu proposito ignorantia non excusatur à culpa, nam supponitur, malè promotus peccasse contra legem divinam, vel certè antiquam legem humanam, quam probè noverat, quàmvis ignoraret Constitutionem Sixti V. Ergo non excusatur à pœna reservationis, quoniam hæc constituta est, non solum propter culpam contra novam prohibitionem; sed maxime ad puniendum peccatum contra legem divinam, vel contra antiquam legem humanam.

81. Hinc Multi probabiliter docent, ut videre poteris apud Sanchez supra n. 7. & n. 16. (quàmvis ipse n. 9. & n. 17. teneat oppositum, plurimis pro eo citatis Auctoribus; & allegatis iuribus & rationibus) satis esse ad omnes pœnas incurrendas, delinquentem nosse se peccatum admittente, quàmvis prorsus ignoret jus positivum prohibens sub illis pœnis.

Fateor Multi id docent; sed nobis cum Sanchio probabilis & verius apparet oppositum, nisi contrarium constet de mente Legislatoris, videlicet voluisse illà pœnà punire solum transgressionem legis divinæ, aut alterius legis humanæ, quod meo iudicio (salvo meliori) potest velle.

Licet enim quantitas pœnæ, metienda sit

ex delicti quantitate, argum. c. Felicitis 5. de Pœnis in 6. ibi: *Illud autem non duximus omitendum, quod si quis fuerit in præmissis nudo consilio, aut simplici favore culpabilis, iudex in talem pœnàm metiatur ex culpa, ut secundùm quod excessus egerit, vindicta procedat.*

Et capi. 2. de His quæ fiunt à majori parte Capituli, ibi: *Sed si quis ex his deliquerit, Ecclesiasticæ correctioni subiaceat: cum peccata suos Auctores tenere debeant, nec pœna sit ulterius protrahenda, quàm delictum fuerit in excedente re-pertum*

Licet, inquam, hoc verum sit; equidem potest esse sufficiens proportio seu commensuratio inter nudam transgressionem legis divinæ vel alterius legis humanæ ab una, & pœnam reservationis ex altera parte; cur ergo non poterit Legislator velle punire tali pœnà illam transgressionem, absque nova prohibitionem seu nova lege? Et quare tali casu peccans contra jus divinum, vel antiquum jus humanum; cum ignorantia pœnæ, non incurreret illam pœnam? Causa enim tunc non cessat; ergo nec effectus cessare debet, quàmvis ipse talem effectum ignoraverit.

Cæterùm, quia illa voluntas Legislatoris obscura est, & ut habet Regula juris 30. de Reg. juris in 6. *In obscuris minimum est sequendum.* Et Reg. 49. eodem: *In pœnis benignior est interpretatio faciendâ.* Sic interpretari possumus verba legis pœnalis, ut Legislator nolit infligere pœnam, nisi propter culpam commissam contra novam legem, prohibentem talem vel talem actum, sub hac vel illa pœna: cum ergo in nostro casu malè promotus non peccet, defectu vincibilis ignorantia, contra novam legem, quod etiam non incurrit pœnam reservationis, in illa lege constitutam, quam tamen incurreret, si sciret novam legem prohibentem, estd ignoraret pœnam. Atque hæc de ultima parte Conclus. satis pro hoc loco.

93. Superest ut excusemus impuberes à reservatione pœnali. Nescio autem, quo iure melius excusari possint, quàm cap. 1. de Delictis puerorum; sequentis tenoris: *Pueris grandiusculis (id est, doli capacibus, videlicet 7. annorum) peccatum nolunt attribueri quidam, nisi ab annis 14. cum pubescere ceperint: quod merito crederemus, si nulla essent peccata, nisi que membris genitalibus admittuntur. Quis vero audeat affirmare furta, mendacia, & peruria non esse peccata? At his plena est puerilis aetas: quàmvis in eis non ita, ut in maioribus puniendæ videantur.*

Et cap. 2. eodem ibi: *Quoniam in pueris re-linqui solet inultum, quod in alius provecioris ætatis, humana leges dicunt severius corrigendum. Mandamus, quatenus si constituerit, filium prædicti H. infra decimum quartum ætatis sue annum, eundem*

pœnæ metienda est ex delicto. cap. 5. de Pœnis in 6.

c. 2. de His quæ fiunt &c.

92. Legislator potest velle punire reservationem peccatum, factum cum ignorantia reservationis.

sed non præsumitur id velle.

Reg. 30. & 49. de Reg. iur. in 6.

93. Excusantur impuberes à reservatione pœnali, ex c. 1. de Delictis puerorum.

& cap. 2. eod.

den excessum commississe, memoratum Abbatem mo-
neas & compellas, ut ab eodem H. predictos 100.
solidos propter illam consuetudinem non exigat, nec
ab ipso pro temporali pena requirat.

94. Aliquibus videtur, jus contrarium declarare de censuris c. 1. de Sent. ex com.
Ergo nec pro pœna spirituali reservationis, aut simili, nisi jus expressè declararet contrarium; sicut Aliquibus videtur declarare de censuris latis à jure; argum. cap. 1. de Sentent. Excom. ibi: Respondemus, quòd si Clerici infra puberes annos se ad invicem, aut unus alterum percusserint, non sunt ad Apostolicam Sedem mittendi, quia eos aetas excusat.

& c. 58. eod. Et cap. 58. eodem: Quamvis incidens in Canonem late sententia, propter violentam manu iniectionem, iuxta proprias facultates eis satisfaciatur, quibus iniurias irrogavit, non tamen aliter, quam per Sedem Apostolicam vel eius Legatum Absolutionis beneficium potest obtinere: nisi imminente mortis articulo, infirmitate, inimicitia aut inopia, puerili vel senili aetate &c. retrahatur, quòd minus Romanum Pontificem possit adire.

Item c. 60. eod. Item cap. 60. eodem: Pueri, qui in Canonem incidunt sententia promulgata, sive ante, sive post pubertatem postulent se absolvi, potest Diocesanus Episcopus Absolutionis beneficium impertiri cum propter defectum aetatis, in qua fuit commissus excessus, rigor sit mansuetudine temperandus.

95. Verùm enimverò cùm hæc jura solum loquantur de Excommunicatione, ipso jure lata ob percussorem Clerici, existimat Castro Palao tom. 1. tract. 3. disput. 1. punct. 24. §. 2. n. 9. hanc solum excommunicationem, propter ejus gravitatem, contrahi à pueris, doli capacibus, ante pubertatem; de qua re alio loco diffusius egimus, & ideo hic superledeò, contentus hoc unico verbo; non licet semper argumentari à censuris ad alias pœnas, estò in positivis (quod non) semper valeret argumentum à paritate rationis; quia censuræ sunt pœnæ medicinales & gravissimæ, quæ duæ conditiones non semper inveniuntur in aliis pœnis.

Non licet argumentari à censuris ad alias pœnas.
Licet ergo admitteremus, pueros incurere excommunicationem propter percussorem Clerici, non sequitur; ergo incurunt reservationem pœnalem; quia non est par ratio. Persisto itaque in Conclus. & quia nihil aliud, dignum refutatione aut explicatione occurrit, novam instituo Conclusionem de peccatis, quæ communiter solent reservari.

CONCLUSIO VII.

Reservari possunt, per se loquendo, peccata venialia, & mortalia aliàs confessa, etiam merè interna; de facto tamen solum

reservantur interna, quæ prodeunt in actum externum, per se mortalem, aliàs non confessa.

Ratio primæ & secundæ partis est; quia, ut diximus Sect. 2. Concl. 4. jurisdicção five potestas absolventi à venialibus & mortalibus confessis, datur Sacerdotibus ab Ecclesia; & non immèdiatè à Deo; ergo, per se loquendo; potest limitari non minus, quàm jurisdicção, necessaria ad absolvendum à peccatis mortalibus non confessis.

Si dixeris; reservare non est solum auferre jurisdictionem, sed insuper obligare penitentem ex vi hujus Sacramenti, ad confitendum illud peccatum reservatum.

Respondeo; esse questionem de nomine, in qua nostra interpretatio seu locutio est magis communis, scilicet reservationem solum esse ablationem potestatis absolventi ab hoc vel illo peccato.

Confirmatur à simili; Papa dicitur reservasse sibi concessionem Indulgentiæ plenariæ, auferendo seu subrahendo illam potestatem Episcopis; estò illa Indulgentia non sit simpliciter necessaria, nec Pontifex obliget fideles, aut ex vi Indulgentiæ obligentur, ad eam lucrandam. Sufficit ergo, ut peccatum aliquod dicatur verè reservatum, quòd fideles non possint obtinere: ejus Absolutionem sacramentalem, nisi à reservante.

Nec obstat; quòd Trident. sess. 14. c. 7. in quo agitur de casuum reservatione, solum loquatur de gravioribus delictis ibi: *Magnopere verò ad Christiani populi disciplinam pertinere Sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrociora quædam & graviora crimina non à quibusvis, sed à summis dumtaxat Sacerdotibus absolventur.*

Non obstat, inquam; quia in illo capite agitur de reservatione, quæ de facto est in Ecclesia Dei; hæc autem solum est de delictis gravioribus, ut patet ex dicendis. Et merito; quippe reservatio venialium ferè est inutilis, quoniam multis aliis remediis possunt expiari, & nulla est necessitas ea sacramentaliter confitendi, uti nec mortalia aliàs confessa. Ac proinde ex centum, immo fortè ex mille non unus confiteretur illa peccata reservanti.

Et ideo dixi in Conclusionem: *Per se loquendo*, id est, præcisè spectando naturam reservationis, hoc est, ablationem jurisdictionis necessariæ ad validè absolvendum. Alioquin regulariter propter inutilitatem imprudenter talia peccata reservantur. Equidem quia non omne, quod imprudenter fit, invalidè fit, idcirco si fieret reservatio, valeret. Si fieret, inquam, à Pontifice, qui omnibus Sacerdotibus dedit potestatem absolventi ab illis peccatis. Fortè